

ZDRUŽENIE KREŠŤANSKÝCH PEDAGÓGOV SLOVENSKA

---

a

KOMISIA PRE KATECHIZÁCIU A ŠKOLSTVO
KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA

predkladajú
učiteľom, vychovávateľom a katechétom

ETICKÝ KÓDEX KREŠŤANSKÉHO PEDAGÓGA

Ružomberok 30. marec 2005

Spracoval: Autorský kolektív,
ktorý viedol
PaedDr. Pavol Červený

P R E A M B U L A

ZMYSEL A CIEĽ ETICKÉHO KÓDEXU PEDAGÓGA

Etický kódex danej profesie určuje etické normy, ktoré je nutné dodržiavať pri výkone tejto profesnej činnosti.

Etický kódex poskytuje i pozitívnu orientáciu v mravných aspektoch vykonávanej práce a správnu sebakontrolu toho, kto ju vykonáva.

Učiteľské povolanie patrí medzi tie profesie, ktoré si etický kódex vyžadujú, lebo pedagóg svojím formačným pôsobením spoluvytvára etické vlastnosti a ľudsky mravné kvality mladej generácie.

Kódex má slúžiť aj ako zdroj pozitívnej pracovnej motivácie a uvedomenia si vznešenosti pedagogickej práce a stavovskej spolupatričnosti. Chce zároveň uľahčiť osobnú identifikáciu s vykonávaným povolaním a jeho akceptovanie prispeje aj ku skvalitneniu náročnej učiteľskej práce.

Cieľom etického kódexu je upresniť morálne povinnosti učiteľa a byť meradlom ich posúdenia. Snaží sa pedagógovi uľahčiť jeho vlastné sebahodnotenia a môže slúžiť i k obrane pedagóga pri neoprávnenej kritike a výčitkám zo strany občianskej a rodičovskej verejnosti, prípadne štátnych a samosprávnych orgánov i mimovládnych zoskupení /organizácií/.

FILOZOFICKO-ETICKÉ VÝCHODISKO

Zdrojom koncepcie etického kódexu sú základné hodnoty kresťanskej kultúry, z ktorých vyrástla naša historická tradícia.

Každá ľudská bytosť je osoba obdarená dôstojnosťou a slobodou. Človek nie je len produktom prostredia a okolností. Preto odmietame kultúru smrti a zdôrazňujeme, že ľudský život musí byť chránený celou spoločnosťou.

Každé dieťa okrem práva na život má právo získať vzdelanie zodpovedajúce jeho schopnostiam. Potrebuje však pomoc a vedenie pri svojej orientácii a poznávaní. To ale neznamená ideologickú manipuláciu ani nesprávne chápanú sebarealizáciu a extrémnu voľnosť.

Dôstojnosť a sloboda detskej osoby predpokladá subsidiárnu pomoc edukačnej spoločnosti ako základný princíp slúžiaci osobnému dobru dieťaťa a verejnosti.

Preto výchova a sebvýchova k čnostiam prostredníctvom morálnych vzorov a aktívne zvládanie života je cesta vzdelávaného k pravej slobode človeka a osobnej zodpovednosti.

CHARAKTERISTIKA PRÁCE UČITEĽA

Zatiaľ málo docenená učiteľská profesia sa stáva jedným z najdôležitejších povolání s mimoriadnou zodpovednosťou. Intenzívne zmeny v spoločenskom prostredí kladú nebývalé nároky na ľudský subjekt, ktorý sa musí vyrovnávať so zložitými problémami súčasného sveta.

Požiadavky na prácu učiteľa vzrastajú s pribúdajúcimi vedeckými poznatkami a najmä dysfunkčnosťou mnohých rodín. Pedagóg musí aspoň sčasti kompenzovať nefunkčnosť rodiny a intenzívne hľadať spôsoby ako túto situáciu zvládnuť.

Z mnohotvárnosti pedagogickej činnosti vyplývajú vysoké požiadavky na osobné predpoklady učiteľa, pretože pedagogickým nástrojom je i samotná osobnosť a správanie učiteľa so všetkými jeho vlastnosťami.

Učiteľská práca obsahuje:

- činnosť diagnostickú: poznávanie schopností, zručností a vedomostí žiaka,
- činnosť organizačnú: práca v skupinových podmienkach v rámci školskej inštitúcie,
- činnosť sociálnej komunikácie, sociálneho riadenia a kooperácie,
- tvorivé intelektové aktivity: pri voľbe didaktických prístupov a metód na objasnenie učiva a jeho prepojenie na ďalšie vedomosti do uceleného obrazu skutočnosti.

Preto predpokladom pedagogickej práce je pozorovací talent, hlbšie psychologické vedomosti, dobré usudzovacie schopnosti a systematická práca.

PEDAGÓG A KREŠŤANSKÁ VIERA

Krešťanský pedagóg má byť vyspelou osobnosťou, aby sa mohol stať pozitívnym a názorným príkladom, s ktorým sa žiaci môžu identifikovať a napodobňovať ho.

Viera v Boha pôsobí ako špecifický motivačný zdroj. Pedagóg v jej svetle chápe svoju edukačnú činnosť ako osobné poslanie v rámci Božieho plánu. Z toho vyplýva väčšia zodpovednosť nielen voči spoločnosti a vlastnému svedomiu, ale i voči Bohu. Krešťanský učiteľ je povolaný svojou prácou a životom hlásať biblickú radostnú zvesť a mladých viesť ku Kristovi, ktorý je učiteľom všetkých.

Viera je zároveň prameňom nádeje a potrebného pedagogického optimizmu. Otvára nový rozmer života a jeho zmysel. Pedagógovi poskytuje pevnosť a jasnú hodnotovú orientáciu i zameranie, aby svojím príkladom prispieval k pozitívnej hodnotovej orientácii žiakov, k ich schopnosti rozlišovať dobré od zlého, a tak nachádzať hlbší zmysel života. To je podstata zvláštnej, náročnej a zodpovednej povinnosti pedagóga a krešťanského učiteľa zvlášť.

PRVÝ DIEL

ÚVODNÉ ZDÔVODNENIE

Č l á n k y :

1. Zavedenie explicitných etických pravidiel najmä do spoločenskej teórie i praxe je veľmi naliehavé. Existujú profesie, ktoré už oddávna majú vypracovaný a používaný etický kódex.
2. Výchova a vzdelávanie sú tak dôležité pre vývoj jednotlivca i spoločnosti, že by im mala byť venovaná všestranná maximálna pozornosť. Popri dobrej legislatíve a dostačujúcom materiálnom základe je úroveň a príklad učiteľa tým podstatným. On vo veľkej miere podmieňuje kvalitu školy i národa. Predovšetkým tí, ktorí si zvolili učiteľské povolanie, by mali žiť a pracovať v súlade s ideálmi a poslaním svojej pedagogickej profesie.
3. Etický kódex pedagóga si kladie za cieľ – súčasnému učiteľovi, žijúcemu v ideovo i mravne chaotickej spoločnosti, poskytnúť istú štruktúru pravidiel s možnosťou vybudovať si určitú vzorovú profesijnú identitu.
4. Etický kódex pedagóga chce objektivizovať chápanie profesie pedagóga aj celou našou spoločnosťou. Lepšie pochopiť a akceptovať učiteľa i uchrániť ho pred neodôvodnenou kritikou zo strany verejnosti, keď koná v duchu etického kódexu. Etika pomáha otvárať sa sebereflexii i stálej hodnotovej reflexii všetkého, čo sa deje v nás i okolo nás.
5. Pod pojmom „kresťanský pedagóg“ rozumie učiteľa, ktorý popri neustálej všeobecnej snahe náležite rozvíjať svoj odborný základ a vzťah k mládeži navyše čerpa inšpiráciu i stimuly a silu od výnimočnej historickej osobnosti menom Ježiš Kristus. Jeho neobyčajné učenie je zaznamenané najmä v Evanjeliu. V Kristovom učení a v jeho príklade kresťanský pedagóg nachádza pôvodné a rýdze, význačné a bezchybné hodnoty, ktoré tvorivo využíva pre optimálne ľudské usmernenie.

6. Kresťanský pedagóg si uvedomuje, že popri uznávaných a všeobecne platných pedagogických pravidlách pre svoju náročnú prácu môže použiť aj vyššiu evanjeliovú hodnotovú orientáciu a z nej vyplývajúce nadšenie.
7. Vnútorňú orientáciu pre svoju činnosť čerpá zo **zákona lásky**, zapísaného do srdca každého človeka a z **Božieho volania** v spojení s citom **empatie** k mladým, s ktorými kráča časťou ich životnej cesty osobného rozvoja k dospievaniu.
8. Kresťanský pedagóg musí mať odvahu vziať na seba všetky dôsledky, ktoré vyplývajú z jeho „odlišnosti“ od iných učiteľov a byť ochotný vydávať živé svedectvo kresťana.

DRUHÝ DIEL

ZÁKLADNÉ VZŤAHY A POVINOSTI PEDAGÓGA

Kresťanský pedagóg si uvedomuje svoje všeobecné stavovské povinnosti k spoločnosti, k žiakom, rodičom i k sebe, ale najviac kresťanskú zodpovednosť voči Bohu.

Človek je stvorený pre vzťah, a preto v plnej miere môže nájsť seba samého iba v nezištnom sebadarovaní. Kresťanský pedagóg pomáha budovať vzťahy, lebo z pohľadu Biblie človek je bytie, ktoré túži po vzťahoch a potrebuje ich.

Pomocou vzťahov kresťanský pedagóg odovzdáva vzdelávaným kresťanské hodnoty: sila, múdrosť, miernosť, spravodlivosť a zmysel života, ktoré im hovoria kam ísť, a lásku, ktorá im hovorí ako ísť.

Preto kresťanský pedagóg musí byť na každom vyučovacom predmete človekom vzťahov. Vzťahy nadväzuje a učí tomu tých, ktorí sú mu zverení. Ide o vzťah k prírode, k ľuďom a k Bohu. Ak chýba vzťah k Bohu, rozkolísané sú i ostatné dva vzťahy.

I. POVINOSTI A VZŤAH K BOHU

Č l á n k y :

1. Kresťanský učiteľ žije v súlade so svojou vierou a snaží sa odovzdávať Evanjelium – radostnú zvesť svojim žiakom.
2. Kresťanský pedagóg svojím životom a edukačnou činnosťou vydáva svedectvo jedinému učiteľovi Kristovi.
3. Svoje stavovské poslanie chápe ako súčasť Božieho plánu a prijíma ho ako osobnú úlohu aj s vedomím, že okrem spoločenskej zodpovednosti za jej splnenie zodpovedá aj Bohu.

4. Snaží sa o prehĺbenie svojho náboženského vzdelania a hlavne duchovného života: čítaním, účasťou na vzdelávacích aktivitách, meditovaním a účasťou na duchovných obnovách.
5. Podieľa sa na sviatostnom živote: využíva posily poskytované vo sviatosti zmierenia a v Eucharistii.
6. Na prírodu pozerá ako na dielo Stvoriteľa, a preto vedie každého žiaka nielen k ochrane životného prostredia, ale aj k jeho tvorbe a učí ho tak, že kvalita životného prostredia závisí od neho samého.

II. POVINNOSTI A VZŤAH VOČI SEBE

Č l á n k y :

1. Kresťanský pedagóg si uvedomuje, že v plnej miere učiteľom všetkých čias je Ježiš Kristus. Jemu sa zveruje, aby ho viedol, a k Nemu vedie aj svojich žiakov.
2. Má pozitívny vzťah k deťom a stotožňuje sa so svojim učiteľským povoláním.
3. Pokračuje vo svojom odbornom, technickom a jazykovom vzdelávaní samoštúdiom i účasťou na skupinovom vzdelávaní.
4. Pravidelne sa pripravuje na vyučovacie hodiny a vedie si stručný záznam o ich priebehu, zadaných úlohách a o výsledku pozorovania žiakov.
5. Praktizuje sebareflexiu, vyhodnocuje svoje záznamy a koordinuje uplatňované prístupy a výchovný štýl.
6. Závažné mravné rozhodnutia vykonáva podľa svojho osobného svedomia.
7. V úlohe triedneho učiteľa rozvíja tímovú prácu a spoluprácu s ďalšími vyučujúcimi v jeho triede a koordinuje ich výchovné pôsobenie.

8. Kresťanský pedagóg je v osobitnej miere skromný, nezištný, spravodlivý, nepodráva autoritu iných, ale zároveň je zdravo sebavedomý a nápomocný iným.

III. POVINNOSTI A VZŤAH K ŽIAKOM

Č l á n k y :

1. Prvoradou a vznešenou úlohou pedagóga je podať pomocnú ruku mládeži v celom období rastu a dospievania a priviesť ju tak k pravdivej duchovnej a hodnotovej orientácii.
2. Dieťa je rozumová ľudská bytosť a tým je podobná Bohu. Je slobodná v rozhodovaní a je pánom svojich činov. Potrebuje však autoritu, ktorá by ho viedla a riadila a ktorej základ je v ľudskej prirodzenosti. Jej úlohou je zabezpečiť dobro ľudskej osoby a dobro spoločnosti.
3. Vnútoraná sloboda a zodpovednosť umožňujú kresťanskému pedagógovi sprevádzať mladých na ceste k nezávislosti a vytvárať nekomplikovaný vzťah učiteľ-žiak oslobodený od obmedzenia a závislosti.
4. Nemanipuluje svojich žiakov, ale ich chápe ako svojprávnych jedincov, ktorých má rozvíjať a viesť k autonómnej a zodpovednej osobnosti.
5. Nikdy neuplatňuje snahu získať si mocenskú autoritu, iba autoritu prirodzenú. Učí žiaka priznať si chybu, pri priestupku odprosiť a oľutovať a vedieť počkať na odpustenie, ktoré načasuje učiteľ.
6. Vedie žiakov k úcte voči autorite a k rešpektu voči starobe, lebo úcta k blížnemu sa stáva službou osobe Ježiša Krista.
7. Napomáha uspokojovaniu základných životných potrieb žiakov: biologických, psychických, spirituálnych, sociálnych a vývojových.
8. Usiluje sa o čo najobjektívnejšie poznanie každého žiaka, jeho osobných predpokladov a možností ďalšieho vývoja. Rešpektuje jeho svedomie a vychováva svedomie žiaka-študenta.

9. Plynule sleduje výkon a správanie žiakov a oznamuje im svoje hodnotenie. Zdôvodňuje ho a objasňuje chyby, ktorých sa žiaci dopustili.
10. Sústavne vedie žiakov a učí ich sebakontrolu vyučovacích výsledkov, správaniu a kritickému sebahodnoteniu.
11. Využíva príležitostné situácie k tomu, aby sa žiaci učili riešiť nedorozumenia a sociálne konflikty, prekonávať rôzne prekážky a ťažkosti a získali tak potrebnú toleranciu k frustrácii.
12. Informuje svojich žiakov o možných spoločenských nebezpečenstvách a úskaliach života, pomáha im rozvinúť zdravé sebavedomie a autoregulačné zručnosti a ochranné postoje.
13. Kresťanský pedagóg žiakom približuje osobu Ježiša Krista, jeho radostnú zvesť – Evanjelium a rozširuje ich duchovný obzor.
14. Vštepuje do vedomia žiakov, že proces učenia nikdy nekončí, ale že ho obohacuje každá skúsenosť a každá práca, ktorá nemá rutinný charakter.
15. Kresťanský pedagóg je priateľom svojich žiakov a takým zostane aj vtedy, keď žiaci opustia školu.

IV. POVINNOSTI A VZŤAH VOČI ŠKOLE A SPOLUPRACOVNÍKOM

Č l á n k y :

1. Rozvoj detskej osobnosti musí byť základom a cieľom všetkých výchovných a vzdelávacích podujatí školy. Škola formuje samostatné a zodpovedné osobnosti konať slobodne a správne, v zmysle svojho formačného plánu.
2. Preto kresťanský pedagóg vo svojej činnosti aplikuje princíp **subsidiarity** - výpomoci. To znamená, že vyššie spoločenstvo: školská trieda, škola /pedagógovia/, spoločenská a mládežnícka organizácia zasahujú až vtedy, keď si nižšie spoločenstvo alebo jednotlivec /žiak/ nevie – nedokáže sám problémy riešiť. Rešpektovanie osoby v princípe subsidiarity je v záujme spoločného dobra.

3. Princíp subsidiarity je v protiklade so všetkými formami kolektivismu a nezmyselného súťaženia. Je zameraný na zladenie vzťahov medzi jednotlivcom a spoločnosťami.
4. Učiteľ je kľúčovým tvorivým činiteľom výchovno-vzdelávacej práce školy a zároveň spoluvorcom celkovej atmosféry vo svojej škole. Kresťanský pedagóg sa v spoločnosti školy prejavuje úctou k bližnému, a tým sa stáva službou osobe Ježiša Krista.
5. Kresťanský pedagóg považuje vyučovanie za vynikajúcu cestu prehlbovania viery a pri podávaní učebnej látky odovzdáva kresťanskú hierarchiu hodnôt. Žiakovi sprostredkúva bližší zmysel toho, čo vyučuje, a cez slová ho vedie k jadru plnej pravdy.
6. Kresťanský pedagóg sa s cieľmi školy naplno a s maximálnym úsilím identifikuje a cíti vlastnú zodpovednosť za jej chod a to i napriek tomu, že za svoju prácu a úsilie spoločnosťou nie je dostatočne materiálne, resp. finančne odmenený.
7. Cieľavedome podľa svojich možností prispieva ku skvalitneniu práce školy a jej výsledkov, a to:
  - a/ vlastným pedagogickým výkonom,
  - b/ účasťou na optimalizačných snahách školy,
  - c/ rozvíjaním tímovej pedagogickej práce,
  - d/ spoluprácou s vedením školy,
  - e/ iniciatívnou účasťou na prekonávaní chýb a nedostatkov,
  - f/ systematickou spoluprácou s kolegami /komunikuje s nimi, vymieňa si s nimi skúsenosti .../.
8. Spolupráca kresťanského pedagóga so všetkými v bratskom duchu a jeho angažovanosť za dosiahnutie spoločného blaha je jeho zodpovednou úlohou a záväzkom budovať Božie kráľovstvo v dnešku nášho života.

V. POVINNOSTI A VZŤAH K RODIČOM ŽIAKOV

Č l á n k y :

1. Kresťanský pedagóg rešpektuje úlohu a zodpovednosť rodičov ako hlavných činiteľov vo výchove ich vlastných detí a usiluje sa o spoluprácu s nimi tak, aby výchovné pôsobenie bolo pokiaľ možno jednotné.
2. Oboznamuje rodičov s výchovno-vzdelávacím programom školy, s postupmi, ktoré on sám uplatňuje a žiada ich o rešpektovanie dobrých zámerov školy.
3. Sústavne rodičov informuje o prospechu a správaní ich dieťaťa a ak je to potrebné, prejednáva s nimi formu pomoci dieťaťa a spoločný výchovný postup.
4. Snaží sa maximalizovať záujem rodičov o dieťa a o jeho problémy a taktne im sprostredkuje chýbajúce výchovné vedomosti, prípadne pomáha zlepšiť ich komunikáciu s dieťaťom.
5. Kresťanský pedagóg spolupracuje s rodičmi tak, aby ich výchovná činnosť bola účinná, a ich poslanie sa stalo nielen otázkou zamestnania a finančného zabezpečenia detí, ale aj snahou o prípravu dobre vychovanej mládeže (vlastných detí) pre občiansku spoločnosť..

VI. POVINNOSTI A VZŤAH K SPOLOČNOSTI

Č l á n k y :

1. Kresťanský pedagóg svojím životom a postojmi preukazuje nenahraditeľnú službu nielen žiakom a spoločenstvu školy, ale je užitočný aj pre spoločnosť.
2. Prejavuje solidaritu, najmä s človekom v spoločenskej núdzi. Pôsobí ako kresťan v oblasti kultúry a spoločenského života. Svojou existenciou zviditeľňuje v dnešnej pluralitnej spoločnosti hodnoty viery a ponúka ich na riešenie problémov, ktoré trápia ľudstvo.

3. Hľadá spôsob na získanie primeranej orientácie v spoločenskej situácii a kultúre, aby mohol splniť svoje výchovné a kultúrne poslanie. Učiteľ musí hľadať a nájsť spôsob ako získať dobrú orientáciu v spoločenskej situácii a kultúre, aby mohol dobre splniť svoje výchovné a kultúrne poslanie.
4. Povinnosťou učiteľa je upozorňovať verejnosť na význam a potrebu výchovy a vzdelávania a na riziká, ktoré mládeži hrozia i na problémy, s ktorými sa stretáva, lebo bezprostredne túto problematiku pozná.
5. Kresťanský pedagóg zabezpečuje prítomnosť Cirkvi v oblasti výchovy, vzdelávania a medziľudských vzťahov pre blaho ľudskej spoločnosti.
6. Úlohou učiteľa je odovzdávať mladej generácii kultúrne dedičstvo národa a ľudskej spoločnosti a vzhľadom na tradíciu pôsobiť ako spolutvorca súčasnej i budúcej kultúry, čo však predpokladá jeho vzdelanosť a tvorivého ducha.
7. Podľa vzoru príkladných pedagógov v minulosti, vrátane kňazov, aj dnešní pedagógovia sa majú angažovať kultúrne i politicky, a to vo všeobecne humánnom a osobitne v kresťanskom duchu.
8. Kresťanský pedagóg sa má aktívne zapojiť do stavovských organizácií, ktoré umožňujú jeho úlohy s väčším úspechom splniť.

TRETÍ DIEL

ODBORNOSŤ PEDAGÓGA

I. KREATIVITA

Č l á n k y :

1. Učiteľ má byť tvorivou osobnosťou, a preto je otvorený zmenám a stále hľadá nové poznatky a nové riešenia.
2. Kresťanský pedagóg sa sústavne vzdeláva v profánnej vede a napreduje v náboženských vedomostiach. Neustále premýšľa o novinkách vo svojom odbore a v pedagogike všeobecne a uplatňuje ich vo svojej činnosti.
3. Kresťanský pedagóg podľa potreby získava dostupné kvalifikácie potvrdené dokumentmi a stáva sa majstrom vychovávateľského umenia so vzdelaním primeraným dobe.
4. Učiteľ celou svojou činnosťou a postojmi odovzdáva **hodnoty**, ktoré tvoria základ vzdelávania a stále má na zreteli, že základným spôsobom výchovy je **výchova príkladom**.
5. Pedagóg ako tvorivá osobnosť vychováva príkladom kreatívneho života a cez odovzdávané poznatky vychováva žiaka-kresťana. Stredobodom jeho tvorivosti je Kristus, podľa ktorého utvára svoj život.
6. V školskom prostredí sa usiluje vytvoriť také ovzdušie, ktoré pomáha žiakovi žiť svoju vieru čoraz zrelšie a postupne nadobúdať také zmýšľanie, ktoré ho urobí schopným vziať na seba zodpovednosť vyplývajúcu z krstu.

II. POZNATKY AKO ZDROJ ČINNOSTI

Č l á n k y :

1. Všeobecné i odborné vedomosti sú pre učiteľa potrebným zdrojom, pretože mu umožňujú splniť jeho poslanie.
2. Preto stále zhromažďuje informácie a drží krok rozvoja vo svojom odbore štúdiom odborných prameňov.
3. Učiteľ podľa svojich časových a iných možností sa pravidelne zúčastňuje konferencií, seminárov, kongresov a iných foriem profesijného rastu.
4. Získané vzdelanie ho uschopňuje, aby svoju činnosť vykonával profesijným spôsobom podľa akademických, pedagogických a etických zásad.
5. Osobné a charakterové vlastnosti ho uschopňujú k tomu, aby bol profesne samostatný a prejavoval aktívne partnerstvo k žiakom.

III. PEDAGOGICKÝ PRÍSTUP

Č l á n k y :

1. Pedagóg tým, že učí iných a učí aj seba, berie na seba zodpovednosť prostredníka, ktorý pomáha mladým vzdelávať sa a dozrievať.
2. Preto sleduje nové poznatky v osnovách, v metodike a v pedagogicko-technickom a materiálnom vybavení.
3. Zastáva potrebné funkcie v učiteľskom zbore i v jednotlivých pedagogických skupinách.
4. Pri práci používa osvedčené a efektívne vzdelávacie programy a úspešné metódy a formy výuky.

5. Pri určení stupňa záťaže žiakov považuje za najdôležitejšie: vhodnosť, primeranosť a jasne stanovený cieľ.
6. Základom jeho činnosti so žiakmi je hovorené slovo a osobný príklad

IV. PEDAGOGICKÝ MODEL

Č l á n k y :

1. Základným prvkom školskej výuky je úvaha. Ostatné metódy vybrané pedagógom by mali urýchľovať skúmanie, chápanie a hodnotenie danej látky.
2. Kresťanský pedagóg svojou vyučovacou činnosťou poskytuje nielen poznatky, ktoré treba nadobudnúť, ale aj hodnoty, ktoré si treba osvojiť a pravdy, ktoré treba objaviť.
3. Kresťanský učiteľ svojím pedagogickým prístupom a spôsobmi práce /štýlom práce/ pozýva svojich žiakov, aby sa v službe Bohu zasadzovali za dobro svojich bratov /rovesníkov, dospelých i predstavených/ a premieňali tak svet na miesto hodné človeka.
4. Pretože vzdelanie je v značnej miere založené na skúsenosti a zdrojom učenia sú vnútorné aktivity žiaka, učiteľ sa snaží zabudovať nové vedomosti žiaka do jeho osobnej skúsenosti. Prvky zážitkového učenia dopĺňa rozumovými zdôvodneniami.
5. Ak žiak osobnú skúsenosť pri získavaní vedomostí nedosiahne, učiteľ vyhladá takú formu práce pre dieťa, ktorá mu to umožní.
6. Dobrá znalosť obsahu a porozumenie udalostiam, javom a hodnotám umožňuje žiakovi rozvíjať vlastnú kreativitu a zlepšovať efektivitu výučby.

7. Kresťanský pedagóg považuje vyučovanie za vynikajúcu cestu, ako pomáhať žiakovi prehĺbiť si vieru a zároveň obohatiť a objasniť získané poznatky z pohľadu viery.
8. Preto učiteľ svojich žiakov povzbudzuje, sleduje ich rozhodovanie a správanie a tento proces zakončuje hodnotením.
9. Na základe takéhoto hodnotenia učiteľ pre každého žiaka určí ďalší postup výuky.

ŠTVRTÝ DIEL

PROFESIJNÁ ETIKA PEDAGÓGA

I. REŠPEKTOVANIE PRÁV DIEŤAŤA

Č l á n k y :

1. Učiteľ vo vyučovaní a v celej pedagogickej činnosti umožňuje všetkým žiakom rovnosť šancí.
2. Všetkých žiakov rešpektuje bez ohľadu na pohlavie, jazyk, presvedčenie, politické či iné názory, národný, etnický alebo spoločenský pôvod, majetnosť, alebo akékoľvek iné charakteristiky žiakov samotných alebo ich rodičov, či poručníkov.
3. Učiteľ vo všetkých aspektoch školského života rešpektuje skutočnosť, že žiak je v plnom slova zmysle osobou.
4. Preto zaobchádza so všetkými žiakmi ako s osobnosťami a nepodlieha nenávisným náladám a rutine.
5. Za najdôležitejšie považuje to, aby študent rozumel preberanému učivu a chápal hodnotu vzdelávania.
6. Slabý výchovno-vzdelávací výkon žiaka alebo neospravedlnená absencia neprekáža pedagógovi, aby prijímal žiaka ako osobnosť, ktorá je slobodná v rozhodovaní.
7. Učiteľ chráni žiakov pred násilnými spolužiakmi, pred škodlivým vplyvom drog, alkoholu, sexuálneho zneužívania, pred komerčným zneužívaním a pred všetkým, čo by mohlo viesť k narušeniu sebaúcty žiaka ako osobnosti.
8. Žiaci očakávajú, že pri výuke sa s nimi bude zaobchádzať ako doma. Preto učiteľ je povinný vyvarovať sa akýchkoľvek prejavov agresivity, dominancie a vlastných ambícií.

9. Učiteľ pomáha žiakom zaujímať etické rozhodnutia, ktoré vychádzajú z rešpektovania ľudskej dôstojnosti, základných hodnôt, práv a povinností.

II. REŠPEKTOVANIE PRÁVA RODINY

Č l á n k y :

1. Pedagóg rešpektuje a uznáva, že rodičia sú prvoradí učitelia, vychovávateľa a opatrovníci dieťaťa. Preto s nimi spolupracuje a poskytuje im profesijnú pomoc pri výchove. Rešpektuje právo rodičov vybrať si typ školy, ktorá má vzdelávať ich dieťa.
2. Základnou povinnosťou i právom rodičov je zabezpečiť svojim deťom výchovu v súlade so svojím presvedčením. Ale voľba školy nezbujuje rodičov osobitnej povinnosti vychovávať deti.
3. Pomáha rodičom objaviť, pochopiť a prijať jedinečnosť ich dieťaťa. Pomoc poskytuje v rámci princípu subsidiarity ako ten, ktorý je schopný niesť zodpovednosť v mene rodičov.
4. Pedagóg spolu s rodičmi sa usiluje o maximálne dobro ich dieťaťa a preto im oznamuje svoje pozorovania týkajúce sa rozvoja a úspechov dieťaťa v kladnom a taktne i v zápornom zmysle.
5. Učiteľ oboznamuje rodičov s hodnotami a cieľmi školy, s obsahom, metodikou a možnosťami vzdelávacieho procesu. Iniciuje dialóg s rodičmi a rodinami a podporuje rodičovské spoločenstvá.
6. Napomáha rozvoju vzájomných vzťahov a spolupráce medzi rodičmi a učiteľmi, prípadne vedením školy. Zapája sa do organizácií združení rodičov so zreteľom na svoje poslanie, ktoré spočíva v službe kresťanskej výchove mládeže.
7. Učiteľ pri výuke rešpektuje názory a presvedčenie rodičov. Lebo právo a povinnosť rodičov vychovávať svoje deti je pôvodné a prvotné, nezastupiteľné a neodňateľné.

8. Rešpektuje právo a povinnosť rodičov chrániť dieťa pred vplyvom školy a to i vtedy, keby názor rodičov bol v rozpore so všeobecno-pozitívnou orientáciou vzdelávacieho procesu.
9. Podporuje povinnosť rodičov chrániť dieťa pred negatívnymi vplyvmi, ktoré sa môžu vyskytnúť v škole i v mimoškolskom prostredí.
10. Ak rodičia podľahli negatívnym vplyvom alebo tieto podporujú, učiteľ sa snaží rodičov vhodne usmerniť.
11. Informácie o študentoch a ich rodinách učiteľ považuje za mimoriadne dôverné, zaobchádza s nimi zodpovedne a chráni tak osobnú dôstojnosť študentov a členov ich rodín.

III. OCHRANA INTEGRITY ŠKOLY

Č l á n k y :

1. Každá škola pracuje podľa jasne načrtnutého formačného plánu a usiluje sa ho verne uskutočňovať. Škola predstavuje pravé a spoľahlivé spoločenstvo, ktoré plnením svojej osobitnej úlohy sprostredkováva kultúru a pomáha všetkým svojim členom rozvinúť životný štýl.
2. Škola je autonómna inštitúcia s vlastnou integritou a tento štatút nesmie nikto svojvoľne a bezdôvodne narušiť.
3. Učiteľ spolu s vedením školy a školskými úradmi bráni integritu školy pred škodlivými vplyvmi ako sú: zneužívanie školy a jej okolia k predaju drog, alkoholu, tabaku a k propagácii komerčných výrobkov.
4. Pedagóg sa usiluje o ochranu školy pred vplyvom škodlivých či pochybných ideológií a siekt.
5. V zmysle profesijnej etiky, ako profesionál, pedagóg rešpektuje dôverné informácie o škole.

6. Všetci členovia spoločenstva školy zodpovedne spolupracujú pri plnení formačného plánu školy. Kresťanský pedagóg do tejto spoločnej účasti vnáša ducha Evanjelia a vydáva svedectvo o Kristovi, ktorý buduje každé spoločenstvo a z neho vyžaruje, aby bol znamením pre všetkých.

IV. OCHRANA PROFESIONALITY

Č l á n k y :

1. Kresťanský pedagóg, ktorý je veriacim aj občanom zároveň, má sa dať v oboch prípadoch vždy viesť jedine svojim kresťanským svedomím a kresťanskou múdrosťou v pedagogickej činnosti.
2. Kresťanský pedagóg svojím životom a edukačnou činnosťou poukazuje na hodnoty Evanjelia a podáva svedectvo morálneho života oslobodeného od pôžitkárstva a prehnanej aktivity zameranej iba na výkon a konzumizmus.
3. Pedagóg chráni povest' svojho povolania tým, že svoju prácu vykonáva profesionálne a zodpovedne, so zdravým sebavedomím a svojím morálnym správaním vystupuje ako silná osobnosť.
4. Učiteľ rešpektuje nariadenia a zákony štátu a školy. Pritom svoje profesionálne a morálne rozhodnutia vykonáva na základe vlastnej autonómie a pedagogických čností: slobody, zodpovednosti, rozvážnosti, spravodlivosti, morálnej sily, miernosti a morálneho svedomia, ktoré mu prikazuje konať dobro a vyhýbať sa zlu.
5. Toto právo pedagóga nesmie byť nikým zneužitú. Preto učiteľ má právo odmietavo zareagovať a vystúpiť, keď zákon alebo nariadenie sú v protiklade so všeobecne uznávanými základnými ľudskými hodnotami a jeho svedomím. Toto však predpokladá a vyžaduje správnosť morálneho svedomia pedagóga, ktoré mu umožňuje vziať na seba zodpovednosť za vykonané činy.
6. Učiteľ sa každodenne usiluje o svoje fyzické zdravie, duševnú silu i rovnováhu a o duchovný rast.

PIATY DIEL

POSLANIE PEDAGÓGA

Články:

1. Byť učiteľom je zároveň nádherné, zodpovedné, ale i ťažké. Pretože je to práca s človekom, kľúčovým zostáva vzťah k bližnému. Poslanie pedagóga vyplýva z Evanjeliovej výzvy: „Žatva je veľká, ale robotníkov je málo. Pod' aj ty do Pánovej žatvy“.
  2. Kresťanský pedagóg prijíma Božie volanie. Silu pre splnenie poslania čerpá z prijatých Božích darov ako talenty, ktoré rozvíja sýtiac sa Božím slovom a Eucharistiou.
  3. Pedagogické poslanie je charakterizované štyrmi čnosťami ako základnými piliermi:
    - rozvážnosťou, spravodlivosťou
    - morálnou silou a miernosťou
  - a. **Rozvážnosť** je čnosťou pedagóga, ktorá uschopňuje jeho praktický rozum, aby vo všetkých výchovno-vzdelávacích situáciách rozoznával, čo je pre dieťa /vychovávaného a vzdelávaného žiaka/ dobrom.
  - b. **Spravodlivosť** je čnosťou pedagóga, ktorá ho robí schopným rešpektovať práva vzdelávaných a vnášať do ľudských a medzigeneračných vzťahov súlad a pokoj.
  - c. **Mravná sila** je morálnou čnosťou pedagóga, ktorá zabezpečuje jeho nepoddajnosť v ťažkostiach a vytrvalosť v jeho úsilí o dobro.
  - d. **Miernosť** je morálna čnosť pedagóga, ktorá zmiernuje príťažlivosť rozkoši a zabezpečuje nadvládu vôle nad pudmi a tým zachováva pedagogickú zdržanlivosť.
4. Pedagóg rozvíja svoje schopnosti stykom s inými, vzájomnými službami a dialógom s bratmi a sestrami v profesii, a tak odpovedá na svoje povolanie.

5. Sloboda a schopnosť konať, ktorá je zakorenená v rozume a vôli a pevný charakter učiteľa mu umožňujú chápať druhých a vcítiť sa do ich psychiky a rešpektovať ich, približovať sa k nim a pomáhať im konať dobro, a tak sa stávať slobodnejšími.
6. Mravný život pedagóga oživovaný láskou mu dáva duchovnú slobodu, ktorej ovocím je radosť, pokoj a milosrdenstvo. S týmto vnútorným vybavením pedagóg prechádza časť cesty s mladými a vedie ich k osobnému rozvoju a dospievaniu.
7. Kresťanský učiteľ chápe svoje poslanie ako dar od Boha. Nasledovanie vnútorného hlasu pri výbere tohto posolania považuje za životnú výzvu a zmysel svojho života.
8. Pedagóg smerom navonok aktívne spolupracuje na zlepšovaní postavenia a statusu učiteľov.
9. Učiteľ povzbudzuje pedagogicky nadaných žiakov k výberu učiteľského povolania a motivuje ich k tomuto rozhodnutiu.
10. Základné etické vlastnosti ženy alebo muža povolaneého vzdelávať a vychovávať možno zhrnúť do schémy: **ľudskosť, vnútorná sloboda, schopnosť konať morálne, duchovná a morálna dimenzia.**
11. Pretože sloboda a zodpovednosť sú nutné vnútorné podmienky pre tvorivosť, sloboda a zodpovednosť tvoria duchovný a morálny rozmer pedagóga.

ŠIESTY DIEL

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIE

Č l á n k y :

1. Združenie kresťanských pedagógov Slovenska ako stavovská organizácia očakáva, že **Etický kódex kresťanského pedagóga** bude morálnou vzpruhou pre všetkých učiteľov na Slovensku.
2. Stavovská organizácia, Združenie kresťanských pedagógov Slovenska, nielen sleduje a háji práva svojich členov a ostatných pedagógov, ale stará sa aj o to, aby každý pedagóg niesol svoj podiel zodpovednosti vyplývajúcej z jeho osobitného poslania, ktoré je zároveň zodpovedné a krásne ako vznešená úloha i cieľ, ktorý stojí za námahu.
3. Členovia ZKPS a všetci kresťansky orientovaní pedagógovia prijímajú **Etický kódex kresťanského pedagóga** ako morálne záväzný.

*Etický kódex kresťanského pedagóga
schvaľuje*

ZDRUŽENIE KRESŤANSKÝCH PEDAGÓGOV SLOVENSKA

a

*KOMISIA PRE KATECHIZÁCIU A ŠKOLSTVO
KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA*

pod č. 201/2005

Banská Bystrica, 9.3.2005

Mgr. Helena Micháľková
predsedníčka ZKPS

Mons. Rudolf Baláž
biskup, predseda Komisie KBS
pre katechizáciu a školstvo

PaedDr. Pavol Červený
za autorský kolektív